

Hoogtepunten van Haagse kunst

DOOR NATHALIE HARTJES

De trotste Hagenaar kan in de aankomende weken zijn hart ophalen bij Stroom. Werk van 13 kunstenaars, 2 verzamelaars, 2 activistische bewegingen en een galerie, die het culturele Den Haag van de twintigste eeuw hebben gevormd, wordt gepresenteerd in een bijzonder tentoonstellingsontwerp. Een rode draad in de tentoonstelling ontbreekt, de motivatie achter de selectie is het zichtbaar maken van de witte vlekken in het collectieve geheugen. De tentoonstelling Eilandenrijk heeft voor alles tot doel een aantal hoogtepunten uit het Haagse te behoeden voor de vergetelheid, voordat het te laat is. Conservator Gerrit Jan de Rook is archeoloog in de klei van het cultureel Den Haag van de vorige eeuw.

In setjes van twee wordt de diversiteit van het recente verleden van de Haagse kunstwereld uiteengezet. Een specifieke route brengt de bezoeker langs bekende Haagse kunstenaars als Pieter Ouborg (1893-1956), Philip Akkerman (1957) en Marcel van Eeden (1965) en minder bekende Hagenaren zoals Marius Quee (1936) en Jos Smits (1958 - 2006). Het voornamelijk tweedimensionale werk hangt niet strak aan gladde witte wanden, maar zweeft in een ruimte van houten frames; het zijn slechts de ribben van een kubus die de ruimten van elkaar scheiden. De doorkijken die dit houten skelet biedt, levert geen overzichtelijk beeld op van de Haagse kunstgeschiedenis, maar weergalmt het fragmentarische karakter van de hele tentoonstelling.

Een geslaagde opstelling, maar niet een waar je te veel aandacht aan moet besteden anders gaat de kracht van de individuele werken verloren. Zoals ook diversiteit in de gepresenteerde werken, bieden de gemaakte combinaties geen houvast. Op impliciete wijze versterkt het werk elkaar, maar dat is iets om aan het onderbewustzijn over te laten. Een keur aan werk uit de stal van progressieve galerie Orez mobiel ('70 - '80), vertegenwoordiger van niet de minste hedendaagse kunstenaars zoals Yayoi Kusama, Hans Haacke, Gerhard Richter, tegenover werk van de traditionele 'hof'schilder Jan Goeting (1918-1984) vormt een duidelijk contrast. Documentatie van de idealistische kabouterbeweging uit de jaren zestig vindt weerklank in haar rebels activisme in het Karlow K. archief van Stichting Maldoror. De serie schilderijen Den Haag Ontijdelijk van Diederik Gerlach, bijgestaan

'Eilandenrijk' bij Stroom Den Haag. FOTO: ROB KOLLAARD

door teksten van Cor Gout, doet zijn titel eer aan. Zowel de stijl van de afbeeldingen als de teksten zweven ergens tussen het begin van de twintigste eeuw en het nu en vertoont gelijkenissen met zowel de Jugendstilstroming, Dick Matena's bewerking van de Avonden en de schetsmatigheid van de traditionele Wajang schimmenspel.

PENTEKENINGEN

Eilandenrijk heeft ook een aantal nieuwe auteurs. Van Eeden en Akkerman die zo bekend zijn geworden om hun dwangmatige dagelijkse productie blijken nog een geschiedenis van ander werk te hebben. Vier nog niet eerder geëxposeerde schilderijen van Van Eeden tonen een vroege interesse in het bestaande beeld, zoals nu steevast foto's van vóór zijn geboortjaar als bronmateriaal gebruikt worden voor zijn zwartwit tekeningen. Akkerman verrast veel meer met zijn fragiele pentekeningen, die een schril contrast vormen met de getormenteerde zelfportretten die hij vanaf 1981 maakt. Een absoluut hoogtepunt is het werk van Marius Quee, die gepaard wordt aan de Nederlandse pionier van nieuwe mediakunst Livinus van de Bundt (1909-1979). Zijn kinetische werk Overweging (2006)

laat twee geel reflecterende cirkels in een donkere ruimte zien die met steeds andere ritmes heen en weer deinen over een onzichtbare golf. De constructie is een poëtisch perpetuum mobile, dat stiekem wordt aangestuurd door de techniek.

De zoektocht naar de culturele ziel van Den Haag is er een die absoluut het ondernemen waard is. De toon die gezet wordt als uitgangspunt van de tentoonstelling doet echter geen recht aan het overzicht van culturele producties. Zowel de begeleidende tekst als het persbericht benadrukken iets te veel dat de Haagse kunstscene niet onderdoet voor die van Nederlands hoofd- of havenstad. Ze weerspiegelen een (onterecht) minderwaardigheidscomplex en onderstrepen de wil om met deze tentoonstelling Den Haag dan toch écht op de kaart te zetten. De sturende teksten zullen deze schijnbare miskenning niet kunnen verhelpen, sterker nog, ze maken wantrouwig. Laat het werk voor zich spreken en gerechtvaardigde erkenning zal volgen.

Eilandenrijk. Een zoektocht naar de culturele ziel van Den Haag. T/m 27 januari 2008. Stroom, Hogewal 1-9, Den Haag. Wo - zo, 12:00 - 17:00 uur